
Årets forhandlinger – komedie eller tragedie?

FRA FORENINGEN

HANS PETTER AARSETH

president

Hovedsammenslutningene overleverte sine krav 10. april. Som ventet spriker kravene fra de forskjellige sammenslutninger som ivaretar forskjellige arbeidstakergruppers interesser. Legeforeningen har fremmet krav gjennom Akademikerne. Det er et krav som vi på ingen måte trenger å skamme oss over. Vi kan verken beskyldes for å være griske eller grådige, vi følger opp Arntsen-utvalgets anbefalinger for årets oppgjør og vi gjør ikke krav på andres penger. Vi ber bare om å få forhandle for våre egne medlemmer på grunnlag av den lønnsmasse våre medlemmer har. I tråd med Legeforeningens lønnspolitikk ønsker vi i størst mulig grad at lønnsforhandlingene skal skje lokalt etter at partene sentralt er blitt enige om den økonomiske rammen. Dette er ikke et originalt krav og det sammenfaller helt med de ønsker mange offentlige arbeidsgivere har gitt uttrykk for. Det burde derfor være relativt lett for arbeidsgiverne og Akademikerne å komme til enighet.

Forløpet i årets oppgjør demonstrerer til fulle hvilken parodi de offentlige lønnsoppgjørene er. For all verden er det brettet ut at de som representerer arbeidsgiverne i offentlig sektor ikke har mandat til å uttrykke en mening om offentlige arbeidsgiveres lønnspolitikk. I privat sektor kom man frem til et anbefalt forslag. Når LO-ledelsen har sagt ja, har det vanligvis vært nok for at også stat og kommuner kunne forhandle. I år lå det imidlertid an til at arbeidstakerne ikke ville følge sine ledere. I uravstemningen ble det som kjent et massivt nei med streik til følge. Det er en del av spillets regler.

Men nå avsløres tragedien – eller komedien – i den offentlige del av oppgjøret. Man må for all del ikke foreta seg noe som kan påvirke den pågående streik og sluttresultatet i privat sektor. Man kan ikke i offentlig sektor avtale periodens varighet. Man kan ikke ta stilling til implementering av den femte ferieuke. Man kan ikke ta stilling til EVU-reformen og dens innplassering i årets oppgjør. Man kan faktisk heller ikke ta stilling til en økonomisk ramme for oppgjøret. Partene i offentlig sektor er handlingslammet.

Om ikke annet anskueliggjør dette på en utmerket måte Akademikernes vurdering av det eksisterende forhandlingssystemet. Det er ikke reelle forhandlinger i offentlig sektor. Arbeidsgiverne i stat og kommune tør ikke gi uttrykk for sitt syn på lønn som personalpolitisk virkemiddel. I staten er nå hele oppgjøret havnet til mekling uten at arbeidsgiverne har antydning et tilbud. I kommunesektoren ønsker organisasjonene for flertallet av de ansatte å fortsette forhandlingene. Arbeidsgiverne tør ikke. De forventer at vi skal møte hos meklingsmannen, men hva skal det mekles om? Mekling skal inntre når partene ikke kommer til enighet. Her vet man ingenting om det, fordi det er bare synet til den ene parten som er gjort kjent. Egentlig burde meklingsmannen sende partene hjem igjen med beskjed om å gjøre jobben sin.

Hva utfallet blir av årets forhandlingsparodi, vil overveiende sannsynlig fortsatt være ukjent når dette leses. Hundrevis, ja kanskje tusenvis av mennesker har nedlagt masse arbeid og brukt enormt med tid og ressurser på en forhandlingsprosess som er meningsløs. Tid og krefter som skulle vært brukt til å fornye offentlig sektor for å sikre grunnlaget for fremtidens velferdsstat, brukes i stedet på et meningsløst spill hvor 20 års erfaring med tydelighet viser at den offentlige arbeidsgiver ikke får løst sine problemer.

Arbeidsgiverpolitikken burde være den offentlige arbeidsgivers viktigste redskap for nødvendig fornyelse. Fornyelsen bør derfor starte med forhandlingssystemet. Det vi har nå, er for flaut.

Publisert: 20. mai 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.